List 3. Tečaj LV.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. januvarija 1897.

Politiški oddelek.

Nemarnost poslancev.

Redkokedaj se primeri, da bi avstrijski parlament proti vladi z vso odločnostjo nastopil. Če se to tudi kdaj zgodi, gotovo se je v kaki slabi stvari. Tak pogum so našle nemške stranke, ko je šlo za potrebščino za celjsko dvojezično gimnazijo. Po nemških listih je zaradi tega bilo mnogo hvalisanja in bahanja. Sicer pa dobro vemo, da bi tudi v tem slučaju bila nemška levica lepo odjenjala, da je vlada odločno nastopila. Učni minister je sicer dotično postavko zagovarjal, a nekako tako, kakor bi ga vsa stvar ne brigala, češ, sedanja vlada je vso stvar prevzela od prejšnje. Seveda od ministra Gautscha tudi nikdar nismo pričakovali, da bi se z vso odločnostjo potegnil za kako slovansko stvar.

Ves izid glasovanja nima nobenega posebnega pomena, k večjemu tega, da smo se prepričali, kako redki so mej Nemci možje, ki bi bili Slovanom pravični in prijazni, na drugi strani smo pa videli, kako malomarni so nekateri slovanski poslanci. K najvažnnjšim sejam jih ni. Sicer pa to ni nič novega. Že davno vemo, da ga na svetu ni bolje malomarnega parlamenta, kakor je avstrijski, kar se tiče obiskovanja sej. Posebno se večkrat opaža, da so najradikalnejši poslanci najslabši obiskovalci sej. Če v Nemčiji poslanci ne hodijo k sejam, se to da odpravičiti, kajti ne dobivajo dnevnic, ali v Avstriji je pa to povse neopravičljivo. Po našem mnenju, kdor za kaj plačo vleče, mora tudi svoje delo opravljati.

Na Ogerskem je navada, da se poslancem, ki se ne udeležujejo sej, začno dnevnice odtegovati. To se godi le tedaj, ko se vlada začne bati, da bi zbornica sklepčna ne bila. Pač bi potrebovali, da bi tudi avstrijski državnozborski red imel tako določbo. Seveda tega ne bode moč doseči. Malomarnih poslancev bi za tako spremembo ne bilo moč pridobiti. Prepričani smo, ko bi se tak predlog razpravljal, da bi od tistih poslancev, ki jih ni bilo minoli teden v torek pri seji, nobenega ne mankalo; ko bi šlo za to, da se jim odtegnejo dnevnice za lenarjenje. bi vsi prišli, da bi glasovali zoper dotični predlog.

Po našem mnenju bi se pa vendar dalo doseči, da bi se prenehala sedanja malomarnost. Mladočehi so sklenili, da bodo od slednjega kandidata zahtevali, da se zaveže, da bode redno hodil k sejam. Nadejamo se, da bodo pozneje tudi pazili na to, da bodo poslanci to svojo obljubo tudi držali. Posebno bi bilo dobro, da bi se večkrat po listih naznanili poslanci, ki k sejam ne hodijo. Ni dosti, da volilci izvedo lepe govore svojih zastopnikov, izvedo naj tudi kako zanemarjajo svoje dolžnosti. Uspešno delovanje državnozborskega zastopnika ni odvisno le od kacega lepega govora, temveč še več od tega, da je vedno na svojem mestu in se redno udeležuje sej in odsekovih posvetovanj. Načelniki odsekov bi lahko povedali, kako se razna dela zadržujejo jedino zaradi tega, ker odseki skoro nikoli niso sklepčni.

Parlament ima zastopati mišljenje prebivalstva. Kako se pač vjemajo sklepi z mišljenjem prebivalstva, ako je večkrat od 353 poslancev, jih jedva 100 pri sejah, kolikor jih je treba za sklepčnost. Včasih jih še toliko ni, in mora predsednik pošiljati po bližnjih gostilnicah iu kavarnah, kamor imajo poslanci navado zahajati, jih iskat, da se zbere za glasovanje potrebno število. Sklepi zbornice ob tacih prilikah pač ne izražajo pravega mnenja prebivalstva, ker so popolnoma odvisni od slučajnostij.

To se je videlo tudi pri glasovanju o celjski postavki. Samo dva dni je bilo treba, pa se je vsa podoba premenila. Nekateri poslanci so došli na Dunaj, drugi so pa od seje izostali in državni zbor se je izrekel za to, da se češki šoli na Dunaju prizna pravica javnosti. To je pač smešno, da zbor, ki je zoper celjsko dvojezično gimnazijo, priznava potrebo slovanskih šol na Dunaju. S takimi sklepi si pač državni zbor veljave ne utrdi, temveč se le pošteno osmeši. Ljudje prihajajo do prepričanja, da državni poslanci igrajo samo komedijo. Večkrat se slišijo pritožbe, da se vlada ne ozira na mnenje državnega zbora. Kako se pač more od nje zahtevati, da bi spošto-

vala sklepe kake korporacije, o katerih ne ve, če so res pravi izraz večine, ali so pa le izraz slučajnosti. Posledica temu je propadanje veljave parlamentarizma. Večkrat se sliši, da vlada stori, kar hoče. Seveda pri tacih razmerah je to lahko mogoče. Ko bi imeli drugačen državni zbor, bi pa to bilo drugače.

Sicer pa odkritosrčno obžalujemo, da v Avstriji nimamo zares parlamentarnega vladanja. Kako pa bi bilo, ko bi bil grof Badeni sedaj odstopil, in priporočal grofa Kuenburga ali dr. Russa, da sestavita novo vlado iz življev, ki so se slučajno združili proti celjski dvojezični gimnaziji. Beračiti bi bila morala celo okrog dr. Luegerja. Kaj lepšega si pač misliti ne moremo, ko bi dr. Russ in dr. Lueger sedela vkupe v jednem ministerstvu. Gospodje sami bi bili v največji zadregi, ko bi bili morali prevzeti nasledstvo Badenijevo. Kmalu bi se bili prepričali, da se samo z nemštvom ne da vladati v Avstriji. Še kesali bi se bili svojega junaškega dela, ko bi bili potem morali pokazati svojo onemoglost.

Politični pregled.

Socijalni oklic. — Avstrijski socijalisti razširili so neki volilni oklic po vsej Avstriji. V njem se navajajo razne že znane socijalistične terjatve in grde sedaj obstoječe politične stranke Posebno novega iz tega socijalističnega oklica nismo izvedeli. Zagotovlja se v njem, da so socijalisti za narodno jednakopravnost, a ob jednem se smeši narodni boj. Oklic je izšel v nad milijon iztisih v vseh avstrijskih jezikih. Slovenski prevod je po našem mnenju za kroge, za katere je namenjen, mnogo premalo umljiv. Ljudje, ki redno ne čitajo časopisov, bodo jako težko iz njega posneli, kaj da socijalisti hočejo. Na Slovenskem tako ne bodo ničesa dosegli, kajti pri nas ni velikih delavskih središč, ljudje na kmetih pa nimajo še o socijalizmu druzega pojma, kakor so ga razširili krščanski socijalisti.

Dr. Lueger je neki precej nevarno zbolel. Zdravnika pa vendar še ni nobenega vprašal za svet. Vodja protisemitov nima do zdravnikov pravega zaupanja. Nekateri ljudje pa zopet mislijo, da bolezen ni tako nevarna, temveč politične nravi. Dr. Lueger sluti, da bode sedanji župan dunajski Strobach kmalu dožupanoval. Tedaj bi bil čas, da on župan postane. Da si pa zagotovi vladno potrjenje, je pa pač treba, da se malo odtegne političnemu življenju. Posebno proti vladi ne sme ruvati. Ker so pa državnozborske volitve pred durmi, se pa dr. Lueger ne more izogniti agitaciji, ako je zdrav in si hoče ohraniti zaupanje protisemitov. Pri volilnih shodih bi moral govoriti proti vladi. Zato je pa dr. Luegerju sedanja bolezen jako po godu. Omogočiti mu utegne pot do dunajskega županstva.

Liberalci in protisemitje. — Državni zbor sklenil je resolucijo, naj se dunajski češki šoli prizna pravico javnosti. Ta stvar je zaradi tega pomenljiva, ker se je govorilo, da misli vlada tej šoli priznati pravico javnosti. Če je to resnica, se bode vlada lahko sklicevala na to resolucijo. Pri glasovanju o tej stvari ni bilo dr. Luegerja, dr. Gessmana in dr. Steinerja. To je pa voda na liberalni mlin. Nemški listi jih sedaj dolže izdajstva nemštva. Če se namreč sedanji češki šoli prizna pravico javnosti, ne bode več dolgo, da bode mesto moralo prevzeti to šolo in kmalu osnovati še več drugih čeških šol. Za češkimi šolami bode prišlo češko uradovanje in za zmiraj je konec nemškemu značaju Dunaja. In ko preti taka nesreča, pa omenjeni dunajski protisemitje niso bili na svojem mestu.

Časniški kolek. — Državni zbor je zavrgel Kronawetterja predlog, naj se izbriše iz proračuna svota za časniški kolek. S tem je državni zbor najbolje pokazal, da mu ni resno na tem, da se časniški kolek odpravi. Levičarji so stavili dotični predlog le za to, ker upajo s tem slepiti volilce. Ministerski predsednik je nekaj obetal deputaciji poljskih časnikarjev, da se časniški kolek odpravi a to so najbrž bile le lepe besede. Finančni minister je pa v zbornici poslancev skušal dokazati, da ima vlada pravico časniški kolek pobirati, če ga tudi državni zbor ne dovoli, dokler se o tem ne sklene posebni zakon. V kakšnem drugem parlamentu bi se pač vlada kaj tacega ne upala trditi.

Srbija. — Razkralj Milan je dospel v Beligrad in je bil od svojega sina Aleksandra jako prisrčno vsprejet. Milan ostane baje le 14 dni v Belemgradu in se trdi, da ima obisk le zaseben značaj, vendar se z druge strani tudi zatrjuje, kar je tudi verojetno, da je Milana prignala v Srbijo okoliščina, ker novo Simičevo ministerstvo hoče preosnovati državno ustavo in da hoče pri tej preosnovi sodelovati tudi razkralj Milan. Pravi prijatelji Srbije ne morejo biti veseli, če bo sodeloval Milan pri preosnovi ustave, kajti uveljavljenje njegovega vpliva je bilo še vedno pri tem ali onem činu nesreča za Srbijo. So pa tudi poročila, ki vedo povedati, da je Milan prišel le prazno mošnjo si napolnit v Beligrad, kar bi bilo zadnje še najverjetneje.

Anglija in Črnagora. — Anglija in Črnagora slavita letos lepi slavnosti. Prva bo slovesno praznovala 60letnico vladanja svoje kraljice, druga pa obhaja pomenljivo slavnost 200letnice svoje vladarske rodbine. Dočim bo imelo slavlje v Angliji širen svetoven obseg, ko bodo mnoge angleške kolonije v daljni Aziji in drugod praznovale redki jubilej svoje kraljice, imela bo 200letna slavnost v Cetinju zgolj domač in naroden značaj. Narod črnogorski se bo tem povodom hvaležno spominjal hrabre svoje vladarske rodbine, pod katero se je Črnagora znatno ojačila in povečala.

Turčija. — Različna in nasprotujoča si podrobna poročila iz Turčije, kažejo najbolj jasno neslogo velevlastij o tem vprašanju. Dočim cel nekateri vedo povedati, da kaže sultan dobro voljo napram izvedbi potrebnih reform, zatrjujejo zopet drugi, kako sebično postopa sultan. On se ne meni za drugega nego zase in porablja denar v svoje namene. Pri vsem tem seveda živi v največjem strahu, ker se boji zarote. Odslovil je baje vse Turčine od sebe in za telesno stražo ima Ruse, katerim več zaupa. Strah njegov ni neopravičen, ker zarote proti turškim sultanom so kaj navadnega in ta sultan sam je z zaroto pregnal z vladarskega prestola svojega brata in sam zasel turški prestol. Pa tudi velevlasti so baje že razpravljale o tem, če ne bi kazalo postaviti na turški prestol druzega sultana. Seveda o tem se velevlasti ne bodo nikdar sporazumele, kakor se še vedno niso o tem pogodile, ali naj se prevzame garancija za turško posojilo, oziroma kateri koraki naj se store proti Turčiji. Vse ostane le pri dogovarjanju. Zatirano in ubogo turško prebivalstvo pa dalje trpi. Dočim Anglija in Italija tiščeti na hitre korake proti Turčiji, zavlačujejo to Rusija, Francija in Nemčija. Rusija hoče na vsak način z lepa urediti turške razmere in hoče celo v zvezi s Francijo prevzeti garancijo za 40 milijonov turškega posojila.

Kuba. — Kubansko vprašanje utegne v najkrajšem času onemogočiti sedanjo konservativno špansko ministerstvo, kateremu načeluje Canovas. To je namreč proti obširnim preosnovam na Kubi, dočim kraljica in narod želita iste. Načelnik liberalne stranke Sagasta je bil že v avdijenci pri kraljici in je izjavil, da upa mir napraviti na Kubi. Kubansko prebivalstvo je baje tudi že pripravljeno udati se, če se mu zagotove korenite reforme. Pred vsem zahtevajo znižanje raznih davščin. Konservativna vlada se ne more sprijazniti s preosnovami, ker ne ve, kako bi ob manjših dohodkih mogla shajati. Kuba nese Španiji velike dohodke. Res je, da je Kuba bogata,

a res je pa tudi, da Španija preveč izmozgava Kubance, zato ta vstaja. Liberalna stranka pač upa ravnotežje drugače vzdržati, če bi se tudi dohodki s Kube zmanjšali Kakor so odnošaji sedaj, je upati, da se Španija in vstaši kmalu pogodijo. Previdno bi bilo pač za oba.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

III. Zbornični svetnik Oroslav Dolenec poroča o dopisu mestnega magistrata v Ljubljani glede obrtnih pravic kleparjev in kotlarjev. Iz predloženih aktov je odsek povzel, da se kotlarji pritožujejo proti temu, da kleparji izdelujejo bakrene kotliče in drugo bakreno blago in da krijejo strehe z bakrom. Zbornica se je že v poročilu z dne 19. avgusta 1891, predloženem c. kr. deželni vladi, izrekla o obrtnih pravicah kotlarjev in kleparjev in je povdarjala. da so kleparji ravno tako malo opravičeni izdelovati bakrene kotle, kakor iste popravljati, ker ta dela pripadajo kotlarjem. Isto mnenje zastopa odsek tudi v predležečem slučaju. Bakrene kotle in drugo bakreno posodje sme le kotlar izdelovati in če bi se dala v to tudi pravica kleparjem, bi se kotlarjem zelo škodovalo. Drugače je s kritjem streh z bakrom. Ta dela pripadajo po mnenju odsekovom kleparjem in kotlarjem. Na Kranjskem že od nekdaj krijejo strehe z bakrom tudi kleparji. Zlasti cerkveni stolpi so kriti z belo pločevino in tudi z bakrom in klepar, ki je pokril en del stolpine strehe z belo pločevino je pokril drugi del z bakreno pločevino.

Poročevalec predlaga imenom odseka: Zbornica naj v tem zmislu poroča na mestni magistrat. — Predlog se sprejme.

IV. Zbornični svetnik Franc Omersa o dopisu c. kr. ravnateljstva strokovnih šol v Ljubljani, katero je priporočevalno predložilo sedem prošenj učencev pletarskega oddelka na strokovni šoli za lesno industrijo za podnlitev ustanov. Poročevalec predlaga imenom odseka:

1.) Učencema Avg Veit-u iz Trnovega in Jan. Robas-u iz Cerkelj pri Kranju je za l. 1896/97 podeliti ustanovi po 80 gld.

2.) Ostale prošnje je z dopisom imenovanega ravnateljstva priporočilno predložiti kranjskemu deželnemu odboru. — Predloga se vsprejmeta.

V. Zbornični svetnik Jern. Žitnik poroča o vprašanji c. kr. okr. glavarstva v Krškem, če so usnjarji (strojarji) opravičeni, predmete, katerih ne izdelujejo kakor kopita, čevljarsko orodje, lesene cveke, i. dr. prodajati, Te predmete prodajajo navadno v krajih. djer ni posebnih trgovin za tako blago, trgovci z úsnjem in ti so po mnenju odsekovem že vsled splošne navade v to opravičeni, ne pa strojarji. Poročevalec predlaga: Zbornica naj v tem smislu poroča:

Predlog se sprejme.

Zbornični svetnik Franc Ks. Souvan poroča v imenu odseka o tarifi za sejmske pristojbine v Zagorju. Po zakonu z dne 3. decembra 1868, dež. zak. št. 17 ima vsaka mestna in kmečka občina pravico, po sklepu občinskega odbora posamne ali vse v tarifi k zakonu o občinskih taksah naštete takse pobirati. Za en štant ali bajto je določil občinski odbor v Zagorji 3 kr. štantnine za čevelj. Ker dolžina štanta more komaj 8 do 10 čevljev presezati, odgovarja taksa popolnoma kranjskemu zakonu o taksah, ki določa za en štant takso od 10 kr. do 2 gld. Tudi takse: 1 kr. za eno majhno ali klavno živino; 5 kr. od vsakega stavkarja, ki kaj prodaja in 5 kr. za zvedensko ogledovanje vsake živali, predno se izda za njo živinski potni list; se sučejo v mejah postavne tarife. Nasproti je pa odsek mnenja, da je taksa 8 kr. za eno vprežno ali klavno živino previsoka, ker je poleg te takse plačati tudi pristobino za živinski potni list in takso za zvedensko ogledovanje in večkrat tudi užitninsko pristojbino Odsek je torej mnenja, da naj bi se ta taksa znižala na 6 kr. Če se takse določijo v tem smislu, bodo odgovarjale kranjskemu zakonu o taksah in §. 69. obrtnega reda z dne 20. decembra 1859, drž. zak. št. 227, po katerem ne smejo občine sejmskega prometa z nobenimi drugimi kot takimi davščinami obtežiti, ki so le povrnitev za prepuščeni prostor za porabo bajt in orodja in za druge s vzdrževanjem semnja spojene stroške. Poročevalec predlaga imenom odseka: Zbornica naj v tem smislu poroča na c. kr. deželno vlado. — Predlog se vsprejme.

VII. Zbornični svetnik Karol Luckmann poroča da je sejmsko predstojništvo v Radečah za tamošnjo javno tehtnico določilo sledečo tarifo;

1.) Za vsak prazen ali s kakeršnim bodi tovorom obložen voz za 100 ali manj kot 100 *kg* 4 kr.

2.) Za vsako veliko klavno živino, vola ali kravo za 100 *kg* . . . . . 6 kr.

3.) Za vsako tele, prašiča ali drugo majhno klavno živino za 100 *kg* . . . . . 12 kr.

4.) Za vsako živino pod 50 *kg* . . . . 8 kr.

Po § 15. zakona z dné 19. junija 1866, drž. zak. št. 85 imajo javne tehtnice in merski zavodi pravico, za vsako tehtanje ali meritev zahtevati pristojbino po tarifi. Pri njeni določitvi je paziti, da sme biti le zmerna odškodnina za trud in za troške, ki so združeni s takimi zavodi.

Odsek meni, da pričujoča tarifa ni primerna razmeram, in da se bo tehtnica radi visoke tarife tudi malo rabila. V prid trga bi bilo, ko bi se tarife premenile takole:

1.) Za tehtanje praznega voza . . . . 5 kr.

2.) Za tehtanje obloženega jednovprežnega voza . . . . . 10 kr.

3.) Za tehtanje obloženega dvovprežnega voza . . . . . 20 kr.

Če se na ta način določi tarifa, dobi tehtnica 15 kr, in odnosno 25 kr. pri vsakem vozu. Da se namreč izve teža blaga, ki je na vozu, mora se tehtati prazen in obložen voz. Če bi se pa zahtevalo za 100 *kg* ali manj kot 100 *kg* 4 kr. stalo bi tehtanje dvovprežnega voza 40 do 80 kr. in včasih še več.

4.) Za stehtanje ene velike klavne živine goveje živine, konjev, prašičev 10 ali k večjemu . 12 kr.

Ta pristojbina je dovolj visoka, ako pomislimo, da je oddajati tudi takso za zvedenski ogled živine in za živinski potni list.

5.) Za stehtanje male klavne živine kot: telet, ovac, koz, prašičev pod 100 a nad 50 *kg*, 6 ali k večjemu . . . . . 8 kr.

6.) Za vsako živino do 50 *kg* . . . . 5 kr.

7.) Za stehtanje blaga pod 100 *kg* 5 kr.; od 100 do 500 *kg* od vsakih 100 *kg* 4 kr.; čez 500 *kg* od vsakih 100 *kg* 3 kr.

*

Poročevalec predlaga, zbornica se v tem smislu blagovoli izreči na c. kr. deželno vlado.

Predlog se sprejme.

VIII. Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča, da je za podelitev povodom 40letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I ustanovljenih osem ustanov po 25 gld. za onemogle obrtnike došlo 31 prošenj. Iz podrobnega poročila je razvidno, da je od teh prosilcev dobilo 9, in 2 od teh že dvakrat ustanovo. Ni se moglo ozirati, na 5 prosilcev, ker niso dokazali, da so obrt kedaj samostojno vršili in na 5, ker še vrše obrt. Izmej ostalih prosilcev so po mnenju odsekovem v prvi vrsti nastopni najbolje ozira vredni: Franc Scherz, Franc Pristavc in Franc Fleischer v Ljubljani; Josip Krisch v Kočevji: Jakob Potočnik v Novemmestu, Ivan Čupek v Kandiji; Janez Grošelj v Kamniku in Josip Petrovčič v Vipavi. Poročevalec predlaga vsled tega imenom odseka: Zbornica naj podeli 8 onemoglim obrtnikom po edno ustanovo 25 gld. za l. 1896. — Predlog se sprejme.

IX. Zbornični tajnik poroča o dopisu c. kr. okrajnega glavarstva v Kranji z dné 10. decembra 1896, št. 22.186 o ustanovitvi obrtne zadruge za čevljarski obrt v tržiškem sodnem okraju. Zbornica se je v svojem poročilu z dne 5. avgusta 1896, št. 1373, izrekla za ustanovitev zadruge čevljarjev, sedlarjev in irharjev za sodni okraj tržiški. Pri tem je niso vodila le postavna določila o ustanovitvi zadrug, temveč tudi posebno okoliščina, da so se pri nekem shodu izrekli zastopniki teh treh obrtov za skupno zadrugo, Ker so se pa, kakor je razvidno iz nekega poročila osnovalnega zadružnega odbora, irhar in oba sedlarja izjavili. da ne pristopijo zadrugi čevljarjev in se bo po mnenji odsekovem namen zadruge veliko preje dosegel, če se napravi le mej čevljarji in pomočnimi delavci teh skupna zveza in se osnuje zadruga le za čevljarje; priporoča odsek le ustanovitev zadruge čevljarjev. Poročevalec predlaga torej: Zbornica naj v smislu tega poročila poda svoje mnenje.

Predlog se sprejme.

X. Zbornični tajnik poroča vsled dopisa c. kr. deželne vlade z dne 14. decmbra 1896, št. 16.347 o načrtu pravil za zadrugo vseh obrtov v sodnem okraju črnomaljskem in o načrtu pravil za pomočniški zbor in razsodiški zbor. Kakor je razvideti iz poročila poslanega c. kr. okrajnemu glavarstvu v Črnomlji, je v tem sodnem okraju 310 obrtnikov, od katerih jih pripada k trgovskim obrtom 71 in k gostilničarskemu in krčmarskemu obrtu 112. Od rokodelskih obrtov so najbolj zastopani čevljarji, krojači, mesarji, kovači in peki, na kolarje, ključavničarje, klobučarje, kleparje, steklarje pripadata le pa dva zastopnika. Predležeča pravila so sestavljena po osnovnih pravilih in se predlagajo le male premembe. Odsek je mnenja, da je za učno dobo določena 3 leta pustiti, ker ta pride na deželi v poštev skoro le pri rokodelskih obrtih in se ta pri teh pač ne more krajše določiti. Na deželi se pač tudi redko pripeti slučaj, katerega ima pred očmi ukaz ministerstev za trgovino, notranje zadeve in za uk in bogočastje z dne 5. julija 1892, drž. zak. štv. 106 in s katerim se dopoljnjuje in deloma izpreminja ukaz z dne 17. sept. 1883, drž. zak. štv. 149, glede določila števila let, katera se je kak prositelj za rokodelski obrt moral uporabljati kot učenec ali pomočnik pri tem obrtu ali pri kakem dotičnem obrtu analognem tvorničnem obratu. V § 10, točka 6 (*b*) bi se naj določilo, da mora preskušnja učenčeva pokazati, da se je učenec v svoji stroki popolnoma izobrazil. Stavek: Kdaj in kje se mora vršiti učenčeva preskušnja, določa v posameznih slučajih zadružni zbor, naj bi se izpustil. Če bi se poslednje določilo pustilo, bi se s tem po mnenji odsekovem nekaj napravilo, kar bi bilo v stanu provzročiti, da bi postala zadruga nepriljubljena. V nasprotji bi pa bilo tudi z neko prejšnjo določba ki določa, da se ima učenec po prestani učni dobi podvreči preskušnji pred zadružnim starešinjstvom. V § 10. točka 6, (*e*) ni določeno število učencev, katere more imeti vsak obrtnik. Po mnenju odsekovem nimajo rokodelci črnomaljskega okraja toliko učencev, da se učni smoter ne mogel doseči. Po njegovem mnenju torej ni treba vsprejeti spročenega določila, iz katerega bi bilo posneti, koliko učencev bi smel vsak obrtnik imeti.

V § 14. pravil se določa, da je za sklepčnost zadružnega zbora potrebna navzočnost polovice članov. Če vpoštevamo gori navedene obrte, od katerih bo velik del le malo zanimanja imel za zadrugo, če se dalje vpošteva krajevni obseg te zadruge, se more pač trditi, da se bo polovica članov pač redkokdaj, morebiti nikdar zbrala. Moral bi se torej skoro zmirom drugi zbor sklicati. To pa ne more pospeševati ugleda zadruge in v namen pospeševanja njenega delovanja bi bilo primerno, če se izreče, da zadošča za sklepčnost navzočnost $^1/_4$ vseh članov.

V § 16. se določa, da naj zadružno starešinstvo sestoji iz načelnika njegovega namestnika, 10 odbornikov in 4 namestnikov. Z ozirom na veliko število obrtov in tudi odbornikov bi kazalo, da se število namestnikov poviša na 6. Nasprotno se pa odsek ni mogel odločiti, da bi predlagal, da naj bi se že v pravilih določilo, po koliko zastopnikov naj imajo posamezni obrti v zadružnem starešinstvu.

Točka 2. v § 17. naj bi odpadla, ker vendar ne gre, da bi se s pravili zabranilo občevanje učencev in pomočnikov, ker bi taka določba strogo razlagana prej mogla škoditi nego koristiti.

Z ozirom na ona, kar se je omenilo k § 16 zadruženih pravil, predlaga odsek. da naj se v § 1. pravil za razsodiški odbor poviša število nadomestnikov od 4 na 6, v § 4. pravil za pomočniški zbor pa od 2 na 3. Ni se pa mogel odsek izreči za to, da naj bi se v § 21. pravil za razsodiški odbor oziralo pri volitvah na vse obrtne vrste, ker je mnenja, da bodo vdeleženci z ozirom na važnost razsodiškega odbora volili vanj, spretne in nepristanske može. Ker se k drugim paragrafom teh treh pravil niso predlagale nobene premembe, priporoča odsek, da se sprejme nastopni predlog: Zbornica naj v smislu tega poročila od do svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

„Naš gospod učitelj“.

(Spisal F. Š.)

II.

Tisto leto sem res dovršil svoje študije, ali vsled posebnih razmer nisem mogel dobiti dopusta ter sem moral takoj k svojemu polku. Zato pa sem si prihodnje leto izprosil nekaj prostih dnij, da bi obiskal (takrat še žive) stariše ter nektere prijatelja, in ob tej priliki sem

hotel stopiti tudi k Zorniču, da bi videl, v koliko so se mu izpolnile nade.

Lepega jutra sem se napotil prav zgodaj proti planinam, tako, da sem vzhajajoče solnce pozdravil že precéj visoko v gorah. Napopisen vtis je náme napravil krasni razgled, kajti dotlej nisem imel pravega pojma, kako se vidi raz visoko goro. Dasi sem obredel že prècej sveta, na gore me ni bilo še zaneslo. Zato sem se sedaj hotel okoristiti s to ugodno priliko, kar se mi je — ravnajočemu se po navodilih starega prijatelja in po zemljevidu — posrečilo izborno. Divil sem se lepi domovini in hotel sem videti še ta, pa še ta kraj, zato sem hodil sem in tja, s kraja v kraj, da se je solnce že začelo nagibati v zaton.

Truden in lačen sem se napotil proti Zavlaki, kajti brašno, ki sem je bil vzel seboj sem že zdavnaj vse povžil. Navzlic brzi hoji me je noč zasegla še precej daleč od vasi, in zato nisem hotel nadlegovati prijatelja. K sreči je bila prva hiša, do ktere sem prišel, gostilna. Stopil sem notri ter voščil dober večer pivcem, kterih je bilo pet. Zavzeli so se nad vojakovim prihodom v tem času, ali ko sem jim povedal, da sem si ogledal planine — bivajoč na dopustu, — povabili so me naj, prisedem k njim, da se kaj pomenimo o tem in onem.

Kakšni razgovori se razpredejo, kadar pride kak vojak v vas, oddaljeno od mesta, znano bo pač vsakomur, zato naj tu ne omenjam teh pogovorov. Nikakor pa ne morem zamolčati mnenja, kakeršno so Zavlačani imeli o svojemu učitelju, mojem prijatelju Zoranu Zorniču.

„Vsak stan je potreben“, je rekel eden izmed pivcev; „Vi ste vojak, da branite domovino, če je treba, drugi stanovi imajo svoja opravila, mi kmetje pa pridelujemo živež, da imajo ljudje kaj v usta dajati; toda delajmo to tako, da bo vsem prav, in da nihče ne bo imel škode. Pri nas pa imamo učitelja, ki misli, da so naši otroci le za to, da bodo vedno sedeli v šoli in jih prav nič ni treba pri domačih opravilih“.

„Prav tako je,“ poseže vmes drug pivec; „toliko opravil je, ki jih otroci lahko zmagujejo in pri katerih jih tako krvavo potrebujemo; pa ne in ne, v šolo morajo. Ali bi ne zadoščalo, če bi hodili v šolo tedaj, kadar jih lahko utrpimo pri delu; tisto malo branja, pisanja in računanja, kar ga potrebuje kmet, se otroci kmalu nauče. Toda celo leto morajo hoditi v šolo, le ob večjih praznikih in po leti nekaj tednov počitnic!“

„Le obdrži otroka doma, pa morač plačati kazen“, dostavi tretji.

„So pač take postave“, potegnem se jaz za prijatelja.

„Kaj postave!“ razhudi se četrti. „Polje mora biti obdelano, živina pa opravljena; delavci so dragi, otroci pa, ki bi lahko pomagali tu in tam, posedajo v šoli. Sicer pa niso vsi učitelji taki, kakeršen je ta — kako se mu že pravi — saj krščen človek nima takega imena!“

„Za Zorana menda se menda kliče, čeprav v vsi pratiki ni tega imena,“ pojasnjuje mož, ki je doslej le molčal in poslušal. —

Zorniča so bili krstili za Albina. Ker pa je hotel imeti domače ime, zahteval je, da so ga klical za Zorana. —

„Zoran, da, Zoran se mu pravi. E, pokojni Matevž — Bog mu daj dobro — je bil ves drugačen mož!“

„Ali je bil pokojni Matevž učitelj?“ poizvedoval sem jaz.

„Učitelj, učitelj, naš prvi učitelj, in kakšen učitelj!“ hvalili so pivci drug za drugim. Ko sem jih poprosil, naj mi kaj več povedo o njem, pripovedoval je jeden izmed njih tako-le:

„Pred dvajsetimi leti je bilo. Tedaj smo hoteli imeti svojo šolo, da bi se naši otroci naučili branja, pisanja in računanja — saj vesta, da je tega človeku večkrat treba, — in kupili smo od Zaplotnika leseno kočo. Na onem koncu, v izbi, naj bi bila šola, na drugem, v hramu, pa stanovanje za učitelja. Tiste dni je pri županu za velikega hlapca služil človek, ki je imel mnogo v glavi, pa malo ali nič v žepu; bil je pri vojakih korporal ter je prav dobro znal brati in pisati, in še celo nemški je govoril. Tega smo vzeli za učitelja! Da, Matevž, to ti je bil učitelj! S plačo je bil zadovoljen, čeprav je bila več kakor pol manjša kakor sedanja, in, če kak otrok ni prišel v šolo, učitelj ni delal sitnostij; kadar je bilo mnogo dela, pa sploh šole ni bilo. Da, učitelj Matevž je še celo sam rad prijel za kako delo ter temu ali onemu pomogel iz neprilike, zato smo ga pa tudi vsi radi imeli; bili smo si domači“.

„Sedaj pa pride ta škric! Že takrat, ko je po Matevževi smrti bilo treba novega učitelja, ga nismo mogli izbrati po svoji volji, ampak poslali so nam ga drugi. Ko pa je prišel, začel se je tako obnašati, kakor bi bil gospodar celi Zavlaki; določil je ure za pouk in sedaj zahteva, da se jih naši otroci strogo drže. Če kak otrok izostaja, učitelj to naznani višjim oblastim, in stariše zadene kazen. Pa veste, kaj si je še izmislil? Pravi, da taka koča ni dostojna za šolo! Ali naj mu zidamo grad? Ako je bila dobra za Matevža, dobra bo tudi za Zorana Zorniča.“

Spoznal sem, da so v Zavlaki prej imeli zasebno šolo, šolo za silo, ktera pa se je po smrti prvega učitelja uvrstila med redne ljudske šole; zato sem hotel zagovarjati prijatelja, češ da učitelj ne ravna po svoji „neizkušeni glavi“, marveč po naročilu svojih predstojnikov in po postavah. Rekel sem, da bo le koristilo njihovim otrokom, če bodo pridno obiskovali šolo. Ali s tem sem pa naletel.

„Kakor se kaže, Vi niste nič boljši“, se je na me razhudil sosed. „Seveda, s kmetom ni nihče, vse drži le z gospodo; in vender smo mi kmetje oni steber, na katerega se naslanjajo vsi stanovi. Ali ne prideluje živeža le kmet, živeti pa mora vsakdo;“

Spoznal sem, da imajo ljudje poleg zdravega jedra, vendar še preveč predsodkov in napačnih pojmov. Rad bi

jim bil pojasnil to in ono, toda premalo gladko mi teče beseda, vrhu tega sem pa tudi bil truden dolge hoje, zato sem poprosil gostilničarja, naj mi pokaže posteljo. Poslovil sem se pri pivcih in se odpravil spat. —

Drugo jutro me je gostilničar zgodaj poklical, kakor sem mu bil naročil, in po skromnem zajutreku sem stopil k prijatelju Zorniču. — Prišel je ravno iz svojega stanovanja, opravljen za pot. Silno se je zavzel nad mojim prihodom in mi ginjenja solznih očij stisnil roko.

Tisti dan Zornič ni imel šole in se je namenil na neki hrib. Ker tudi jaz še nisem bil tamkaj, sem radosten sprejel povabilo, naj ga spremim. Zelo ga je veselilo, ko sem mu pravil, kako zadovoljen sem s svojim stanom in sem mu slikal nade na prihodnjost.

„Jaz pa sem že skoraj popolnoma obupal“, je rekel Zoran. „Vse nade, kar sem jih imel, — in koliko sem sem jih imel! — so bili zračni gradovi, ki so se mi do malega vsi že podrli. Koliko britkih ur sem že pretrpel tukaj, posebno v začetku; no sedaj sem vsemu že precej privadil. Ne bo dolgo, pa bom lehko rekel s Prešernom:

»Odslej me sreča gladi ali tepi,
Me tnalo našlo boš neobčutljivo«.

Le majhna nadica še mi svetlika iz dalje, namreč ta, da morda dobim službo kje v meštu, ali vsaj v bližini mesta. Dvojnega si želim; rad bi, da bi me ljudje vsaj spoštovali (tukaj me celó zaničujejo), in pa, da bi se mogel oženiti. Morda poznaš mojo nevesto, Vido Podgornikovo iz Ljubljane. Toda, kako jo boš poznal, saj je bila tedaj, ko si bil ti še v Ljubljani, mlado dekletce; ali sedaj se je razvila v krasno devo. Ali tukaj je ne morem vzeti. Prvič mi tega ne dopušča oskromna plača, ne stanovanje, in pa — Vida v Zavlaki! Tukajšnje razmere bi jo ugonobile, kakor slana popari mehek cvet“.

Kaj vse sva tedaj s prijateljem še premotrivala, kako prevdarjala, kako bi se to in ono dalo ukreniti, da bi bilo bolj prav! Zaključek vsemu pa je bil: „Le proč iz Zavlake!“

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Jedeninvajseto poglavje.

Katastrofa.

Dnevi in tedni so minoli. Prizadevanja Dijegova, da bi vzdržaval red mej naselniki zadevala so na vedna nasprotja. Lakomnost po zlatu in razuzdanost sta se vedno močneje in močneje kazali. Spoštovanje, katero so sprva uživali Španci, je polagoma izginilo, samo strah pred orožjem belcev je še odvračal divjake, da se niso očitno spuntali.

V tem Anton in njegovi tovariši so prišli na vzhodno obrežje otoka in so povsod izvrševali najgrše nasilnosti nad divjaki. Ko so njih živežne zaloge bile že pri kraju, so prišedši do lepega gorskega brda se ustavili, da se poskrbe z novimi. Ogleduhi so kmalu našli čudovito lepo dolino obrobljeno z palmami, tanaridami in propkovimi hrasti. Izza gozda se je na nekem holmu vzdigoval oblak dima, kamor so se odpravili mornarji. Pa niso še prešli petdeset korakov, ko se je iz gozda previdno pokazala postava divjaka. Bil je pisano pobarvan z belimi in črnimi pasovi, njegovi lasje okrašeni s papagajevim in drugim perjem, bile so zvezane na hrbtu v ozelj; sploh je bil videti hraber in vojevit. Na rami je imel tulec s pušicami, čez ramo mu je visel debel meč od palmovega lesa, in v roki je držal ogromen lok. Z bistrim pogledom je sledil za vsakim korakom belcev, potem je zabrlizgal, da je vse skozi ušesa letelo, in zopet hitro se skril v grmovje.

— Pri vseh hudičih v peklu, kaj je to? — zaklical je Anton, ozirajoč se okrog.

— Kaka hudičeva žival, — odgovoril je tovariš.

— Tako je, — pritrdil je drugi. — Poglejte gori leti ogromen ptič, gotovo je ta ptič od sebe dal tak glas!

— Da bi ga vrag vzel! Tako sem se stresel, kakor da stojim pred peklenskimi vrati? — odgovoril je Anton. — Hiteti je treba, drugače nam te živine ubeže in seboj vzemo vse, kar je kaj boljšega, kakor so že na več krajih storili. Bojim se, da prihaja ta dim od signalnega ognja, kakeršne zažigajo divjaki po hribih v znamenje, da se bliža nevarnost.

Španci so prišli iz gozda, hiteli so na hribček, pred katerim so bili in prišli na ravnino, kjer so stale tri koče. Pred jedno je gorel ogenj, razširjajoč grozno črn dim. Okrog ni bilo videti žive duše.

— Mari nisem rekel! — spregovori Anton. — Zavohali so prekleti psi, da gremo in bežali so v gozd.

— Nič čudnega, — odgovoril je tovariš. — V teh štirinajstih dneh, kar smo mi odšli iz Navidada, imeli so dobro šolo!

— Počakajte, fantje, — zaklical je Anton, ozirajoč se na stran. — Ondu za hišo gre se skrivaje ženska. Pojdite v kočo in jaz njo vjamem.

In Anton je hitel za žensko. Mlada Indijanka je z nekako svežnjem bežala na vso moč proti gozdu, da se skrije v goščavi.

— Zaklinjam se pri sv. Jakobu, — zaklical je, ugrabivši jo za lase, — popolnoma sem zasopel. Prokleta stvar, kako sem moral teči! Sedaj mi bodeš že za to poplačala!... Daj semkaj sveženj!

In surovo je vrgel vjeto žensko na tla.

Revica je proseč molila roke proti njemu. Anton jo je pozorno gledal.

— Hm... Zaklinjam se pri sv. Antonu. Grda ni.

Obraz mu je zarudel, oči so se zasvetile in poželjivo se uprle v žensko.

Indijanka je spretno skočila kvišku in hotela ubežati, a Anton je kakor tiger skočil za njo in jo zopet vrgel na tla.

— Erigli, Erigli! — je kričala Indijanka, pešajoč v borbi z razbojnikom.

— Ne ustavljaj se, lepa čarovnica, — zaklical je Anton, — kateremu so se svetile oči s peklenskim bleskom. — Tvoj Erigli ti ne pomaga iz mojih rok!

To trenotje je prav nad krajem, kjer sta se borila, v gostem listju tanaride nekaj zašumelo. Anton je nehote vzdignil glavo, a predno je mogel se domisliti, kaj je, je neka temna stvar mu švignila mimo oči, ovila se mu okrog vratu in vzdignila ga v zrak. Anton je bil obešen na visoki tanaridini veji, s katere sta se na tla splazila dva Indijana, ki sta držala v rokah vrv iz alojnega ličja. Zagledavši svoje rojake, je Indijanka vstala s tal.

— Ti, Erigli! — zaklicala je tresoč se po vsem telesu. — Kako da si se predrznil vzdigniti roke na belokožca? Poklical bode Velikega Duha, da te kaznuje!...

— Naj me kaznuje tudi s tisočerimi mukami, jaz sem vendar vesel, da sem tega belokožca dobil v roke in ga obesil! — odgovoril je divjak z divjim smehom.

— Belokožec, — opomnil je babjeverno drugi divjak, — morda ne pojde v kraljestvo boga smrti. Kaj pa hočemo tedaj storiti!

— Poleg tega sta v najinih kočah ostala še dva belokožca, — rekla je Indijanka, — prišla bodeta na pomoč svojemu sodrugu in se bodeta maščevala.

— Erigli se je znova zasmejal.

— Majreni je najbrže že obračunal s tovarišima belokožca, — odgovoril je. — Kar se tiče njega samega, bodemo takoj videli, če je živ!

S temi besedami je Indijanec spustil konec vrvi. Anton je pal na tla, in rudečekožci so prestrašeni odskočili na stran in skoro od strahu otrpneli. Minolo je nekaj minut v velikih skrbeh, a mrtvec se ni ganil.

— Vidite, — zašepetal je Erigli malo s slabšim glasom — ne gane se in odšel je v kraljestvo senc.

— Morda se pa samo dela mrtvega, — odgovoril je drugi Indijan.

— Varuj se, Erigli, — zašepetala je Indijanka. — Morda pa ima le Kasma prav!...

Erigli se je zamislila. Vera v neumrljivost Špancev kot otrok nebes ga je vsega prešinila. Pokleknil je in jel prositi odpuščanja obešenca.

— Vrv, — zagotovljal mu je, — se je le slučajno ovila okrog vratu, in ker sta se izpustila z drevesa, je njega vzdignila.

Noben znak življenja se ni pokazal v mrtvecu ne glede na vse prošnje Eriglijeve. Senca smrti je vedno bolje obdajala Antonov obraz. Indijanec se je prepričal, da je belokožec zares mrtev. Vstal je in previdno šel okrog trupla, ki je ležalo, ne da bi se kaj ganilo. Sedaj je Indijan pogumno vzel mrtveca v roke in ga tresel, a v njem ni bilo niti sledu življenja.

— Zaklinjam se pri Velikem Duhu!... Sedaj!... je vesel zaklical divjak, skakajoč okrog trupla. — Duh belokožca je odšel v kraljestvo senc!...

Indijanka in drugi divjak sta hitro pristopila bližje, in ogledavala sta truplo radovedno, a še vedno boječe.

— Erigli ima prav... Belca se nam ni več bati... Duh njegov je odšel v kraljestvo boga senc!

To trenotje se je za njimi zaslišalo divje kričanje. Indijani so hitro obrnili.

— Kaj je to, Erigli? — zakričala je mlada Indijanka. — Ogenj požera na koče!

Nekaj časa sta oba divjaka strahoma gledala na plame, potem sta veselo zaklicala:

— Bodi blagoslovljen, Veliki Duh! Ognjeni zmaj požira bela tovariša. Majreni in Cirapa sta zažgala ta ogenj. Naprej!

— Vsi trije so hiteli k kočam, katere je cela tropa divjakov okroževala kričeč in skakajoč.

— Gorita, gorita! — slišalo se je od vseh stranij.

— Veliki Duh ju je izročil v naše roke!... Dosegla sta pogin.

Nakrat je kričanje utihnilo, in oči vseh so se uprle v dve postavi, ki sta skušali ubežati iz gorečih zagrajenih koč.

— Belokožca! Belokožca!

Kacih deset do dvajset lokov je nakrat poslalo pušice proti Špancema, katera je objemalo plamen. Vsa črna od dima sta se še vedno opotekala, prizadevajoč si, narediti pot.

— Belokožca se upirata našim mečem in pušicam!...

— Ušla bodeta!

— Varujte se mečev!

— Ne bojte se, bratje!

— A, naposled se vendar opotekata!... Ogenj ju je objel!...

— Ne bojta se ognja!

— Tu sta!

Res se je z nečloveškim prizadevanjem posrečilo Špancema, da sta naredila pot, iz ognjega pekla. Lasje, bradi in roke bile so obžgane, njiju obraza počrnela od dima, a s hrabrostjo in obupnostjo sta si dalje pomagala.

— Bratje, ne odjenjajte, zaklical je Erigli. — Jednega belca smo že poslali v kraljestvo senc... Mari naj ta dva uideta smrti?

— Na belokožca, katera je Veliki Duh pognal iz neba!...

— Bog smrti vlada nad njima.

— Naprej zaklical je Erigli in pogumno planil po Špancih.

Ta vzgled je vzpodbudil druge Indijance. Cela tropa se je udrla za Eriglijem. Vse kar je kdo imel v rokah je služilo za orožje proti Špancema. Pobili so ju na tla in v istini raztrgali na kosce.

— Proslavljen bodi Veliki Duh, zaklical je indijanski vodja Kaonabo vzdigajoč roke k nebu. On varuje moje ljudij in je izročil smrti belokožce!...

Težka roka se je položila na rame naudušenem Kaonabu. Hitro se je obrnil in videl je pred sabo Majrenija, katerega obraz je zarudel od sovraštva.

— Kaonabo, modri vodja — rekel je Majreni. Nikar ne pozabi drugih deset belokožcev čakojočih povrata svojih tovarišev.

— Prav imaš, Majreni! — odgovoril je Kaonabo in zaklical znani vojni klic sel h gruadi.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Tavčarjevih zbranih spisov je izšel I. zvezek. Založil ga je pisatelj Tiskala ga je pa tvrdka Kleinmayr in Bamberg, ki ga tudi prodaja. Prvi zvezek obseza 354 stranij in stane nevezan 1 gl. 20 kr., v platno vezan 1 gl. 50 kr. in elegantno vezan 2 gld. 10 kr. Priporočati Tavčarjevih spisov ni treba, ker je občno znano, da spada mej najboljše slovenske pripovedovalce ter se ž njim pač novejši pisatelji primerjati ne morejo. On je nekak začetnik realističnega pisateljevanja na Slovenskem, a vendar ni nikdar zapuščal nekega idealizma, katerega često pogrešamo pri mlajših pisateljih. Slog dr. Tavčarja je jedrnat in naroden. Iz večine njegovih spisov veje pristen naroden duh. Izdajo skupnih spisov Tavčarjevih je pa še zaradi tega posebno priporočati, ker je profesor Levec jezik in pravopis jedrnato uredil po Pleteršnikovem slovarju. Tako upamo, da se bode mladina čitajoč Tavčarjeve zbrane spise, priučila temu pravopisu, da tako Slovenci pridemo do jednotnega pravopisa, da ne bode več toliko pravopisov, kakor pisateljev. Prvega zvezka vsebina je: I. Iv. Slavelj. Povest — II. Antonio Gledjević. Zgodovinska povest. — III Bolna ljubezen Noveleta v pismih. — IV. Gospa Amalija. Noveleta. — V. Mlada leta. Noveleta. — VI. Med gorami. Slike (12) iz loškega pogorja.

Novice.

— **Potresno posojilo obrtnikom in trgovcem.** Poslanca Kušar, dr. Ferjančič in tovariši so v poslanski zbornici stavili nujni predlog, na se termin za vračanje potresnega brezobrestnega posojila, dovoljenega ljubljanskim trgovcem in obrtnikom, določen na 1. jan 1897 podaljša do l. 1901. Predlagatelja sta ta predlog dobro utemeljila. Zbornica je odkazala predlog proračunskemu odseku. Odsek se je posvetova, o predlogu in finančni minister se je izrekel zoper predlog, češ, da bi se s podaljševanjem termina vračljiva posojila premenila v nevračljiva. Odsek je na to sprejel nasvet poslanca dr. Russ-a, da naj se vlada pooblasti, da sme izjemoma in to od slučaja do slučaja potrebnim obrtnikom in trgovcem podaljšati rok za povrtnitev dobljenih posojil, sicer pa da ostane termin isti, kakor je bil prvotno določen. Ne bili bi pričakovali, da bo ta zadeva toli slabo izpala za obrtnike in trgovce, ki so dobili posojilo, posebno ko vsakdo mora vedeti, da so bili vsled potresa močno prizadeti in da si v teku ednega leta še niso mogli to-li opomoči, da bi mogli začeti s plačevanjem dolga! Čudno je, da se je finančni minister tu tako trdosrčnega pakazal, ko bi bil vendar moral poleg dobro utemeljenega predloga v poslanski zbornici, upoštevati in se ozirati na prošnje mestnega magistrata ljubljanskega in trgovske in obrtniške zbornice kranjske, katera oba sta predložila vladi v tem oziru dobro podprte in res upravičene prošnje. Upati je še, da bodo naši poslanci v poslanski zbornici vendar le izposlovali ugodneji sklep o tej zadevi, kot se je sprejel v odseku.

— **Shod zaupnih mož katoliško-narodne stranke** sklicuje osrednji volilni odbor katoliško-narodne stranke na četrtek dne 28. januvarija t. l. v Ljubljano, Na dnevnem redu je razgovor o postopanju kat. narodne stranke pri bližnjih državnozborskih volitvah.

— **Bolj napredne vasi** kakor so Rovte nad Logatcem pač ni. Ondi poslujejo sirarnice, kmetijska podružnica, delujeta bralno društvo in hranilnica in posojilnica, ustanovilo se je mirovno sodišče in sedaj se snuje ondu pevsko društvo „Planinski glas“. Zavedni in naobrazbe željni Rovtarji so res marljivi in posnemanja vredni.

— **Zmrznjenega so našli** na Gatini pri Grosupljem pod Ljubljano nekega okrog 35 let starega revno oblečenega človeka.

— **Vtopljenka.** Dne 7. jan so potegnili iz Ljubljanice pri Zgornji Hrušici pod Ljubljano 42letno Heleno Mavec iz Ljubljane. Ponesrečenka je bila umobolna ter je odšla že 20. decembra z doma.

— **Naprava državnega telefona v Ljubljani.** C kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu je po pooblastilu trgovinskega ministerstva vnovič razpisalo prijavo za pristop k državni telefonski zvezi, ki se ima napraviti v Ljubljani. Po telefonskem ukazu z dne 7. oktobra 1887, drž zak. št. 116 bi se s c. kr. poštnim in telegrafskim uradom v Ljubljani I. kot telefonsko centralo telefonićno zvezale razne pisarne, tovarne, kupčije, hoteli, kolodvori, stanovanja itd. ter bi se prepustile te naprave dotičnim udeležencem v porabo proti plačilu določenih pristojbin. Kdor želi pristopiti k telefonski zvezi, prijavi naj svoj pristop s pismeno, 50krajcarskim kolekom prevideno vlogo, katero naj vloži najkasneje do 31. januvarija 1897. l. pri c. kr. poštnem in brzojavnem uradu v Ljubljani I. Obrazec za vlogo se dobi brezplačno pri tem uradu. Podrobne določbe o gradnji telefonov so razvidne iz poprej omenjenega telefonskega ukaza, ki se lahko pogleda pri omenjem poštnem uradu. oziroma se lahko ondi kupi za 10 kr. Ta ukaz in razglas o napravi telefona v Ljubljani je vsakemu na ogled tudi v pisarni trg. in obrt. zbornice v Ljubljani.

— **»Katoliški dom«** na Turjaškem trgu v Ljubljani, ki je mnogo trpel vsled potresa so jeli te dni podirati. Postavili bodo na tem mestu novo zgradbo.

— **Nezgoda.** Dne 3. jan je padel božjastni Janez Suzman iz Prevalj v vrhniškem okraju raz breg na železniški tir in se ubil.

— **Obesil** se je dne 3. jan. v gozdu poleg Zg. Bitnja pri Kranju 68letni gostač Jak Vidmar. Nesrečnež se je enkrat svoje svoje dni že poskusil obesiti. Uzrok samomoru ni znan.

— **Legar v Pulju.** Za legarjem (vročinsko boleznijo, tifusom) zbolelo je v Pulju prva je oseba dne 6. nov. od tedaj pa od 31. dec. jih je umrlo v bolnici 14, doma pa 25. Minole dni je tudi ondi umrl za legarjem v Ljubljani dobroznani poštni kontrolor g. Fr Bergant doma iz Smerij pri Moravčah. V Pulju je služboval še le dobro leto. Zapustil je vdovo in petero nepreskrbljenih otrok.

— **Zadušil** se je 2letni sinko posestnika Janeza Seppe iz Kisovca pri Zagorji. Mati je dala sušiti na peč plenice; te so se vžgale in dim je zadušil otroka.

— **Priboljšek vojakom.** S 1. jan. počenši dobi vsak vojak na mesec po osem zeljiščinih ali kavnih konserv kot poboljšek k menaži oziroma za večerjo.

— **Velik požar** je uniči dne 6. jan. v Bolcu na Goriškem 8 velikih poslopij. Škode je 25.000 gld. Pogorelci so bili zavarovani za 15.000 gld.

Kuga v Indiji.

Letos sta Indijo zadeli dve nadlogi, kuga in glad, ki sta običajno v zvezi mej seboj. Najhuje kuga razsaja v Bombaju in okrog tega mesta. Kuga je bolezen, ki se sicer tako naglo ne razširja, kakor kolera, a kjer se ugnezdi, je pa ni moč zlepa spraviti. Poleg tega je pa še mnogo nevarnejša nego kolera, kajti le redkokateri ozdravi, kdor zboli za to boleznijo.

Velika težava je pa zaradi tega, ker mohamedanci ne marajo bolnikov pošiljati v bolnice. Nekateri celo trdijo, da je to po koranu celo prepovedano. Angleška vlada je pač podkupila nekaj mohamedanskih duhovnikov, da ljudstvu dokazujejo, da koran ne prepoveduje zdravljenju v bolnicah, a prebivalstvo jim neče verjeti. Največja nadloga je pa še velika nesnaga v Bombaju, ki jako pospešuje razširjenje bolezni. Pred začetkom kuge je poginilo za neko boleznijo jako mnogo podgan, ki gnijejo po mestnih kanalih, kar pri tropični vročini silno okužuje zrak.

Slednji dan umrje samo v Bombaju nad 100 ljudij za kugo. Posebno v ubožnejših delih mesta, kjer ljudje stradajo, je mnogo bolnikov. Kaže se, da bodo nekateri deli mesta popolnoma izumrli. Zdravniki priporočajo, naj se tisti deli Bombaja, kjer se je ugnezdila kuga, podero, ker le tako bode mogoče kraj očistiti, da se odpravi bolezen. Seveda bi bilo težko dobiti delavce za tako podiranje. Bolezen se dalje razširja po železnicah, ker ljudje beže na vse kraje. Nad 400.000 ljudij je že pobegnilo iz bombajske pokrajine. Po železnicah v vagonih ljudje mro za kugo, in se večkrat mrliči in zdravi ljudje daleč vkupe vozijo. Indijska vlada pa ne stori zadosti, da bi bolezen zatrla. Pred vsem bi morala gledati, da kako naredi konec gladu, ki pospešuje bolezen. Tacega gladu ni bilo še nikdar v Indiji, kot je letos. Tega so krivi Angleži sami. Dokler so v Indiji vladali domači vladarji, glada niso poznali. Bila so tudi slaba in suha leta, kakor je bilo lansko, ko niso ničesa pridelali, a je vedno bilo pripravljenega žita v državnih žitnicah za take čase. Pod angleško vlado se pa vse žito v dobrih letinah izvozi, in če nastopi suša, pa ljudstvo strada. Bogata Anglija pa to lepo mirno gleda, dasi bi bila njena dolžnost, da na državne stroške nakupi žita v drugih delih sveta in ga razdeli mej stradajoče.

V Bombaju je sedaj jako žalostno. Nad polovico prodajalnic je zaprtih. Ulice so prazne. Celo več policijstov je pobegnilo, drugih pa dobiti ne morejo. Zato pa morajo policijsko službo opravljati vojaki, ki se rabijo tudi za prenašanje bolnikov in mrličev.

Nevarnost je velika, da se zanese kuga v Evropo. Egiptska vlada je poslala dva zdravnika v Bombaj, da se na mestu poučita, kako je z boleznijo. Rusija se tudi boji, da se zanese kuga v njene azijske pokrajine. Osnovala je posebno komisijo, katera ima vse potrebno ukreniti, da se ta strašna bolezen ne zanese čez mejo. Največja nevarnost je, da jo zaneso mohamedanski romarji v Meko in se potem zanese od ondot v evropsko Turčijo. Po tej poti navadno dobivamo tudi kolero iz Indije. V mejnarodnem zdravstvenem svetu v Carigradu je predlagal avstrijski zastopnik dr. Hagel, naj se letos prepovedo romanja v Meko. Temu predlogu so se pridružili tudi zastopniki drugih držav v tem svetu. Turški odposlanci so se pa temu predlogu odločno uprli, da se romanju ne smejo staviti nobene meje, kar je po mohamedanski veri zapovedano. Vsled tega je skoro gotovo, da se bolezen iz Indije zanese v Meko, ako angleška vlada ne prepove Indijcem romanja v Meko in druge evropske vlade tudi tega ne store glede mohamedanskih podložnikov. Seveda je poleg tega romanja še več drugih potov, po katerih se utegne kuga zanesti v Evropo. Od kar je sueški prekop, je veliko večja nevarnost, da se zaneso razne bolezni iz Indije, kot je bila nekdaj, ko je vožnja iz Indije dalje trajala in trgovina s to deželo ni bila tako živahna. V londonskih bolnicah so že imeli nekaj slučajev, ki močno spominjajo na kugo. Te dni je pa prišla v Plymuth vojna ladija „Nubia“, na kateri so na potu iz Indije umrli štirje vojaki za kolero, kakor trdi ladijino poveljništvo, v resnici pa za kugo. Peti je umrl še prvi dan, ko je ladija prišla, več jih je pa na ladiji še bolnih. Ljudje se boje, da se bolezen zanese v mesto, ker v Angliji nimajo strogih varstvenih naredeb proti nalezljivim boleznim. Če kugo zaneso v Evropo, jo bodo težko zopet spravili. Pobrala bode mnogo ljudij, kot jih je večkrat prejšnja stoletja. Nadejamo se, da se posreči oblastvom s strogimi varstvenimi in zdravstvenimi naredbami to zabraniti.

— **Nadvojvoda Rainer**, zapovednik avstrijskih domobrancev, je praznoval te dni svojo sedemdesetletnico.

— **Samomor zaradi jezika svoje žene.** Albert Kreg, imovit seljak v Franjinem dolu pri Zemunu, došel je te dni ob 5 uri zjutraj domov dobro „nakresan“. To je bilo njegovi ženi vzroka dovolj, da je pričela svojega moža psovati s najgršimi psovkami in godrnjati brez konca in kraja. Kmet se je naveličal poslušati strupene izbruhe svoje „boljše polovice“, se poslovil pri svojem otroku, in šel — v Donavo Ljudje so videli, ko je skočil v vodo, toda pomoči ni bilo.

— **Tajinstven umor.** V občini Pecska na Ogerskem so našli v vodnjaku ženo imovitega posestnika Joczana, bila je mrtva seveda. Siroti je bila črepinja razklana, ušesa in prsi pa prerezani. Orožniki so prijeli pasterka pokojnice, ker ga imajo na sumu, da je storil to strašno hudodelstvo.

— **Pijani mrtvaški čuvaji.** V Zagrebu je te dni naznanil neki upokojeni uradnik, da njegovo umrlo mater stražijo pri mrtvaškem odru trije možje, ki so se upijanili. Jeden policist je šel, da jih pozove, naj gredo iz sobe, v kateri je mrlič. Ti trije možaki so pa ovaduha in policijsta vrgli iz sobe.

— **Tatvina pri vojakih.** V vojašnicah 69. in 76. polka na Dunaju so prišli na sled velikim tatvinam. Trideset vojakov obeh polkov so zaprli.

— **Poškodovanje telefona.** Po severnih avstrijskih pokrajinah je bila minoli teden ob hudem mrazu huda megla. Telefonski dratovi so se vsled tega močno pokrili z ledom in zaradi velike napetosti potrgale. Od osmih telefonskih zvez, ki jih ima Dunaj z drugimi mesti, je bila jedna sama ostala nepoškodovana.

— **Zima v Dalmaciji.** Dne 5. t. m. je bilo v Zadru tako mrzlo, da je neki vojak skoro zmrznil na straži. Vsega zmrznenega so morali odpraviti v vojaško bolnico.

— **Sedem nun zgorelo.** V uršulinskem samostanu v Bobervaalu v Kanadi v Ameriki je vsled tega, da se je zvrnila petrolejska svetilka, nastal velik požar. Zgorel je ves samostan s šolskim poslopjem. Zgorelo je tudi sedem nun.

— **Okradeno gledališče.** Dne 7. t. m. zjutraj vlomili so tatovi v železno blagajnico gledališča Gaité v Parizu in ukrali 30 000 gld O tatovih ni nobenega sledu.

— **Tatova — zaprli.** Na Reki zaprli so te dni znana tatova Zotića in Matića, ki sta v raznih mestih že vlomila v blagajnice in mnogo pokradla.

— **Afera z zimsko suknjo.** Te dni je neki eleganten gospod v Zagrebu v neki kavarni pil črno kavo Nasproti zapazi lepo suknjo. Zdi se mu znana. Spomni se, da je pogrešil jedno zimsko suknjo, ko je nedavno preiskaval svojo obleko. Ta suknja je ravno taka kot njegova, in tudi njega monogram ima. Pokliče markerja in ga vpraša, čegava je ta suknja. Marker mu pokaže nekega gospoda, ki je igral bilard. Sedaj gre elegantni gospod k bilardu, in vpraša dotičnega igralca, kje je dobil suknjo, ki je njemu ukradena. K sreči je šel tedaj mimo starinar, pri katerem je bil igralec kupil suknjo. Pokliče ga v kavarno, da pove, kako je on dobil suknjo Ko pride starinar, se mladi gospod, ki je mislil, da mu je suknja ukradena, spomni, da jo je bil prodal pred dvema letoma starinarju in začel se opravičevati.

— **Ženska — vojak.** V Bekesu na Ogerskem je umrl te dni bivši honvedski major Eduvard Mata, ko se je udeležil vstaje 1848. in 1849. leta. Sedaj je imel 74 let Soproga Julija Banyai mu je umrla 1874 v Kariru Ta Julija je bila za ogerske vstaje kot štiriindvajsetletna vdova odvetnika Sarosija pod moževim imenom stopila v moški obleki mej vstaško vojno. Kmalu je postala narednik. Pri Piskiju jo je granata hudo poškodovala v nogo. Pri Karlsburgu je bila vjela avstrijskega ogleduha, kateri jo je bil ranil z bodalom. Zato jo je general Stein imenoval za poročnika. V daljnih bojih je bila še večkrat ranjena. Posebno so jo porabljali za ogleduštvo. Naposled so jo kot nadporočnika bili v politični misiji poslali v Turčijo Iz Turčije je 1850. in 1852. leta bila prišla na Ogersko, kjer je celo v svojem rojstnem mestu Vizatni razdeljevala puntarske oklice, ne da bi jo bil kdo spoznal. 1853 se je omožila z Matom.

Tržne cene

V Ljubljani dne 30. dec. 1896. Pšenica gld. 9·— kr. rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6 50 kr, ajda gld. 7·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5·30 kr, leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 13. jan. t. l.: 62, 9, 23, 83, 52.
Na Dunaji dne 9. jan. t. l.: 13, 24, 86, 3, 30.
V Gradci dne 9. jan. t. l.: 28, 84, 88, 65, 25.

V svrho varnosti občinstva pred nič-vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (1)

Najstareje, najpristneje, najreelneje in najceneje ljudsko domačo zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zeleno tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnomovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Velika 50 krajcarska loterija v Inomostu.

Srečkanje neprekljicljivo 20. februvarija

Glavni dobitek (1)

75.000 kron

v gotovini z 20% odbitka.

☞ **Srečke á 50 kr. priporoča J. C. Mayer, bankir v Ljubljani.** ☜

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.